

Projekt edukacyjny: „Pogoda, przyroda i ja sensorycznie- sensoryczne tablice aktywności, wykorzystanie elementów integracji sensorycznej, sensoplastyki, jak również sekwencji stymulacyjnych wg metody Delacato podczas pracy w Zespołach Rewalidacyjno- Wychowawczych w Zespole Szkół Specjalnych przy ul. Książąt Op. 21.”

1. Wstęp

Uczestnicy Zespołów Rewalidacyjno- Wychowawczych pomimo głębokich deficytów poznawczo- motorycznych posiadają naturalną potrzebę komunikacji oraz doświadczania otoczenia. Ta naturalna potrzeba dokonuje się poprzez podstawowe zmysły, jednak, aby ich odbiór i przetwarzanie były bezpieczne i odbierane w naturalny sposób konieczne jest ich ciągle stymulowanie. Nasze zmysły współpracują ze sobą i żaden z nich nie działa samodzielnie. Impulsem do stworzenia projektu była obserwacja potrzeb uczestników Zespołów Rewalidacyjno- Wychowawczych, dla których stymulacja polisensoryczna oraz osvajanie z aktualnie obowiązującą porą roku, aktualną pogodą, obserwacją siebie na zdjęciu są bardzo ważne i pozwalają na eliminację zachowań lękowych, hysterii, redukcję nadwrażliwości dotykowej itp.

Wsparciem w normalizacji systemów zmysłowych są sekwencje stymulacyjne. Postrzeganie bodźców to aktywny, subiektywny oraz twórczy proces odbioru przetwarzania danych. Obniżona lub podwyższona wrażliwość na bodźce często występuje w zróżnicowanym zakresie. Może przejawiać się w postaci nieprawidłowych reakcji wzrokowych, słuchowych, dotykowych, węchowych lub smakowych, jak również zaburzeń w odczuwaniu własnego ruchu i ruchu innej osoby oraz pozycji ciała w przestrzeni. Sekwencje stymulacyjne polegają na dostarczaniu kontrolowanej ilości bodźców sensorycznych we wszystkich obszarach. Poprawiają ogólne funkcjonowanie organizmu oraz pomagają rozwijać i wyciszać funkcje neurologiczne. Terapia poprzez stosowanie sekwencji stymulacyjnych polega na normalizacji działania kanałów percepcyjnych i przyczynia się do stopniowego zanikania zachowań autostymulacyjnych, eliminuje zachowania niepożądane.

Celem tego projektu jest stworzenie odpowiedniej przestrzeni sensorycznej i sensoplastycznej do normalizacji zachowań oraz prawidłowego odbioru wrażeń zmysłowych.

Cele szczegółowe:

- Stymulowanie rozwoju procesów integracji sensorycznej (przedsionkowej, dotykowej, słuchowej, wzrokowej, węchowej).
- Poprawa szybkości reakcji adaptacyjnych.
- Doskonalenie somatognozji.
- Stymulowanie procesów integracji bilateralnej (międzypółkulowej).
- Rozwijanie percepcji słuchowej, eliminacja reakcji lękowych na niespodziewane dźwięki.
- Rozwijanie odporności emocjonalnej, eliminacja zachowań niepożądanych.
- Wzbogacanie doświadczeń percepcyjno- motorycznych o nowe bodźce.
- Wzbogacanie doświadczeń dotykowych i wzrokowych tożsamy z obowiązującą pogodą i aktualną porą roku poprzez stosowanie tablic aktywności.

- Rozwijanie umiejętności harmonijnego wchodzenia w poszczególne wydarzenia z planu dnia poprzez dotykową i wizualną prezentację tablic aktywności przynależących do odpowiedniej aktywności w ciągu dnia.
- Harmonijne pobudzenia wszystkich zmysłów, celem jak najpełniejszej ich normalizacji poprzez stosowanie sekwencji stymulacyjnych.
- Eliminacja nadwrażliwości dotykowej, uwrażliwianie sensoryczne poprzez spotkania o tematyce sensoplastyki.

2. Odbiorcy projektu:

- Uczestnicy 1 i 4 Zespołu Rewalidacyjno- Wychowawczego w Zespole Szkół Specjalnych przy ul. Książąt Op. 21 będą uczestniczyć w zajęciach z zakresu sensoplastyki, integracji sensorycznej o tematyce związanej z porami roku, przyrodą oraz aktualnie obowiązującą pogodą, jak również podczas zajęć będą wykorzystywane sensoryczne tablice aktywności oraz sekwencje stymulacyjne wg metody Delacato.
- Uczestnicy 2 i 3 Zespołu Rewalidacyjno- Wychowawczego w Zespole Szkół Specjalnych przy ul. Książąt Op. 21 będą uczestniczyć w zajęciach z zakresu sensoplastyki oraz integracji sensorycznej o tematyce związanej z porami roku, przyrodą oraz aktualnie obowiązującą pogodą.
- W chwili obecnej do Zespołów Rewalidacyjno- Wychowawczych 1-4 w Zespole Szkół Specjalnych przy ul. Książąt Op. 21 uczęszcza 12 uczestników.

3. Termin realizacji projektu

- Kwiecień 2023 r.- czerwiec 2024 r.

4. Członkowie zespołu nauczycieli

- W realizacji projektu będzie brać udział czterech koordynatorów Zespołów Rewalidacyjno- Wychowawczych.
- Nauczycielem realizującym projekt będzie Agata Domagała-koordynator czwartego Zespołu Rewalidacyjno – Wychowawczego, pozostałych trzech koordynatorów będzie osobami wspierającymi podczas realizacji projektu na zajęciach terapeutyczno-wychowawczych.

4. Sposób realizacji projektu:

- Zajęcia będą prowadzone przez nauczyciela-terapeutę SI, koordynatora czwartego Zespołu Rewalidacyjnego- Agatę Domagałę w formie zajęć grupowych prowadzonych metodą integracji sensorycznej, przeplatane aktywnościami z zakresu sensoplastyki, tablic aktywności oraz sekwencji stymulacyjnych.
- Wybór ćwiczeń i aktywności na poszczególne zajęcia dokonywany będzie w oparciu o ocenę rozwoju sensomotorycznego oraz zapotrzebowania na stymulację sensoryczną
- Sekwencje stymulacyjne są opracowane na 3 miesiące, na każdy miesiąc będą przypadać dwie różne sekwencje . Każda z sekwencji będzie realizowana codziennie przez okres dwóch tygodni.
- Tablice aktywności będą zawierały trzy elementy- zdjęcie, sensoryczne przedstawienie pory roku oraz sensoryczne przedstawienie pogody

Ćwiczenia- warsztaty będą obejmowały stymulację sensoryczną w obrębie całego ciała u każdego z uczestników ZRW z odpowiednim wsparciem nauczyciela. Ćwiczenia- warsztaty będą skierowane na tematykę związaną z porami roku, przyrodą oraz aktualnie obowiązującą pogodą.

Ćwiczenia będą obejmowały stymulację:

- **Przedsionkową**
  - stymulacja na podwiesiach sensorycznych, hamakach
  - bujanie w wózku rehabilitacyjnym
  - kołyska w leżeniu na materacu
  - jazda po powierzchni płaskiej na kocu
  - balansowanie na dużej piłce rehabilitacyjnej
  - ćwiczenia przedsionkowe w programie stymulacyjnym
- **Proprioceptywną**
  - używanie podczas aktywności kołdry obciążeniowej, obciążników na nadgarstki i kostki
  - masaż wibracyjny całego ciała
  - zawijanie w koc, dociskanie
  - bębnienie rękami dziecka w dużą piłkę
  - napieranie rękami, stopami dziecka na ścianę, blat fotelika, podłogę
  - masaż głęboki całego ciała
  - dowrażliwianie stawów i mięśni
  - nazywanie i dotykanie poszczególnych części ciała
  - odbijanie z pomocą balonu, piłki
  - ćwiczenia przedsionkowe w programie stymulacyjnym
- **Dotykową**
  - dotykanie ciała materiałami o różnej fakturze
  - zabawy sensoplastyczne
  - zabawy z materiałami kleistymi, ciekłymi, sypkimi
  - stymulacja dotykowa przedmiotami związanymi z porą roku
  - dotykanie tablic aktywności
  - przegłaskiwanie ciała dziecka
  - ćwiczenia dotykowe w programie stymulacyjnym
- **Słuchową, wzrokową, węchową**
  - wybór odpowiedniego zdjęcia do tablicy aktywności
  - prezentacja dźwięków związanych z porą roku
  - wprowadzanie rytmicznych piosenek i wierszyków o tematyce związanej z porami roku
  - prezentacja zapachów związanych z porą roku
  - chromoterapia kolorowymi barwami odpowiedniej pory roku
  - ćwiczenia w programie stymulacyjnym

5. Metody:

- metoda integracji sensorycznej
- sensoplastyka
- elementy komunikacji alternatywnej AAC- tablice aktywności
- chromoterapia
- światłoterapia
- dźwiękoterapia

- praktyczna
- podająca
- sekwencje stymulacyjne wg Delacato

6. Środki dydaktyczne:

- materiały sensoryczne związane z porami roku, materiały „naturalne” oraz w formie gotowych pomocy sensorycznych
- płyty CD z nagraniami dźwięków otoczenia- wiosenny las, łąka, odgłosy ptaków itp.
- podwiesia sensoryczne, chuśtawki
- kolorowe chusty animacyjne
- sadzonki kwiatów
- kolorowe światła
- materiały sypkie, mokre i kleiste
- tablice aktywności
- olejki eteryczne
- masażery
- kołdra obciążeniowa, obciążniki
- tablice sensoryczne
- sylwety sensoryczne o tematyce związanej z porami roku

7. Przewidywane efekty projektu

- Poprawa w zakresie organizacji procesów zmysłowych.
- Poprawa komunikacji poprzez wykorzystanie tablic aktywności.
- Eliminacja zachowań trudnych związanych z nieprawidłową pracą integracji zmysłów poprzez zastosowanie sekwencji stymulacyjnych.
- Uwrażliwienie sensoryczne poprzez zastosowanie aktywności z zakresu sensoplastyki.

8. Ewaluacja:

- obserwacja zaangażowania uczestników podczas projektu zajęć
- ocena spójności procesów sensorycznych

Sekwencja Stymulacyjna nr 1

Uwagi do wykonywanej sekwencji:

- Ćwiczenia należy wykonywać ściśle wg przedstawionej kolejności.
- Czas trwania powinien być dokładnie taki sam jak podano w opisie.
- Czas trwania ćwiczenia powinien być odmierzany urządzeniem, które pozwala na pomiar z dokładnością do 1 sekundy (np. stoper, timer.).
- Sekwencja powinna być przeprowadzona w sposób ciągły, co oznacza, że nie można wykonać kilku ćwiczeń, a do pozostałych wrócić później.
- Po zakończonej sekwencji proponujemy uczestnikom aktywność, którą lubią (możemy np. coś zaśpiewać, przytulić).

1. STYMULACJA CZUCIA GŁĘBOKIEGO

Dociskanie poszczególnych części ciała woreczkiem wypełnionym ryżem

Czas trwania: 1,5 min na każdego uczestnika

2. STYMULACJA WZROKU

Oświetlanie 3 wybranych kolorów brokatów

Czas trwania: 60 sek na każdego uczestnika

3. STYMULACJA WĘCHU

Podawanie do powąchania 2 zapachów kontrastowych, np. łagodny i ostry

4. STYMULACJA CZUCIA STÓP

Zraszanie stóp zimną i ciepłą wodą + nazywanie temp. wody

Czas trwania: 20 s/stopę

5. STYMULACJA SŁUCHU

Śpiewanie „aaa” cicho i głośniej w pobliżu ucha

Czas trwania: 15 s/ucho

6. STYMULACJA ORALNA

Dociskanie okolic ust palcem

Czas trwania: 20 s

Sekwencja Stymulacyjna nr 2

Uwagi do wykonywanej sekwencji:

- Ćwiczenia należy wykonywać ściśle wg przedstawionej kolejności.
- Czas trwania powinien być dokładnie taki sam jak podano w opisie.
- Czas trwania ćwiczenia powinien być odmierzany urządzeniem, które pozwala na pomiar z dokładnością do 1 sekundy (np. stoper, timer.).
- Sekwencja powinna być przeprowadzona w sposób ciągły, co oznacza, że nie można wykonać kilku ćwiczeń, a do pozostałych wrócić później.
- Po zakończonej sekwencji proponujemy uczestnikom aktywność, którą lubią (możemy np. coś zaśpiewać, przytulić).

1. STYMULACJA CZUCIA GŁĘBOKIEGO

Rozcieranie części ciała otwartą dłonią

Czas trwania: 1,5 min

2. Stymulacja wzroku

Oświetlanie obrazków w książeczkach kontrastowych (czarno- białe)

Czas trwania 30 s

3. STYMULACJA SŁUCHU

Szeptanie po kolei imienia każdego z uczestników z różnych kierunków

Czas trwania: 30 s

4. STYMULACJA CZUCIA POWIERZCHNIOWEGO

Masażyki na plecach z rymowanym tekstem

Czas trwania: 1,5 min

5. STYMULACJA UKŁADU POWIERZCHNIOWEGO

Wożenie na wózku w przód i w tył

Czas trwania: 45 s

6. STYMULACJA CZUCIA DŁONI

Mazanie pianką lub bitą śmietaną po gładkiej powierzchni (np. lustro)

Czas trwania: 30 sek/ dłoni

Sekwencja Stymulacyjna nr 3

Uwagi do wykonywanej sekwencji:

- Ćwiczenia należy wykonywać ściśle wg przedstawionej kolejności.
- Czas trwania powinien być dokładnie taki sam jak podano w opisie.
- Czas trwania ćwiczenia powinien być odmierzany urządzeniem, które pozwala na pomiar z dokładnością do 1 sekundy (np. stoper, timer.).
- Sekwencja powinna być przeprowadzona w sposób ciągły, co oznacza, że nie można wykonać kilku ćwiczeń, a do pozostałych wrócić później.
- Po zakończonej sekwencji proponujemy uczestnikom aktywność, którą lubią (możemy np. coś zaśpiewać, przytulić).

1. STYMULACJA CZUCIA GŁĘBOKIEGO

Dociskanie ramion i rąk dłońmi

Czas trwania: 1,5 min

2. STYMULACJA WZROKU

Puszczanie baniek mydlanych z prawej i lewej strony

Czas trwania: 30 s

3. STYMULACJA WĘCHU

Podawanie do powąchania zapachu naturalnego np. rozkrojonej cytryny

4. STYMULACJA CZUCIA STÓP

Wkładanie stóp do miski wypełnionej pogniecionymi gazetami- wykonywanie za uczestnika ruchów deptania

Czas trwania: 30 s

5. STYMULACJA SŁUCHU

Przybliżanie i oddalanie źródła dźwięku np. dźwiękowej zabawki

Czas trwania: 20 s/ucho

6. STYMULACJA CZUCIA DŁONI

Wyławianie ze wsparciem nauczyciela przedmiotów z miski

Czas trwania: 30 s/dłoń

Sekwencja Stymulacyjna nr 4

Uwagi do wykonywanej sekwencji:

- Ćwiczenia należy wykonywać ściśle wg przedstawionej kolejności.
- Czas trwania powinien być dokładnie taki sam jak podano w opisie.
- Czas trwania ćwiczenia powinien być odmierzany urządzeniem, które pozwala na pomiar z dokładnością do 1 sekundy (np. stoper, timer.).
- Sekwencja powinna być przeprowadzona w sposób ciągły, co oznacza, że nie można wykonać kilku ćwiczeń, a do pozostałych wrócić później.
- Po zakończonej sekwencji proponujemy uczestnikom aktywność, którą lubią (możemy np. coś zaśpiewać, przytulić).

1. STYMULACJA CZUCIA GŁĘBOKIEGO

Masaż wibracyjny pleców

Czas trwania: 1,5 min

2. STYMULACJA WZROKU

Podświetlanie dziurek w kartonie latarką (wycinamy 3-4 dziurki)

Czas trwania: 30 s

3. STYMULACJA WĘCHU

Podawanie do powąchania dwóch kontrastowych zapachów olejków eterycznych np. pomarańcza i rozmaryn

4. STYMULACJA CZUCIA STÓP

Masaż stóp w pojemniku z materiałami sypkimi np. fasola, groch, ryż

Czas trwania: 60 s

5. STYMULACJA SŁUCHU

Szeleszczenie folią w pobliżu ucha (przybliżanie i oddalanie)

Czas trwania: 20 s/ucho

6. STYMULACJA CZUCIA DŁONI

Masaż dłoni piłeczką językiem

Czas trwania: 30 s/ dłoń

Sekwencja Stymulacyjna nr 5

Uwagi do wykonywanej sekwencji:

- Ćwiczenia należy wykonywać ściśle wg przedstawionej kolejności.
- Czas trwania powinien być dokładnie taki sam jak podano w opisie.
- Czas trwania ćwiczenia powinien być odmierzany urządzeniem, które pozwala na pomiar z dokładnością do 1 sekundy (np. stoper, timer.).
- Sekwencja powinna być przeprowadzona w sposób ciągły, co oznacza, że nie można wykonać kilku ćwiczeń, a do pozostałych wrócić później.
- Po zakończonej sekwencji proponujemy uczestnikom aktywność, którą lubią (możemy np. coś zaśpiewać, przytulić).

1. STYMULACJA CZUCIA GŁĘBOKIEGO

Opukiwanie części ciała dłonią złożoną w pięść

Czas trwania: 1 min

2. STYMULACJA WZROKU

Oświetlanie części ciała latarką i nazywanie ich

Czas trwania: 30 s

3. STYMULACJA SŁUCHU

Pocieranie rękami koło ucha

Czas trwania: 30 s/ucho

4. STYMULACJA CZUCIA DŁONI

Rolowanie ciastoliny w dłoniach z pomocą nauczyciela

Czas trwania: 40 s

5. STYMULACJA CZUCIA POWIERZCHNIOWEGO

Pocieranie części ciała miękką gąbką

Czas trwania: 1,5 min

6. STYMULACJA UKŁADU PRZEDSIONKOWEGO

Wożenie na kocu

Czas trwania: 60 s

Sekwencja Stymulacyjna nr 6

Uwagi do wykonywanej sekwencji:

- Ćwiczenia należy wykonywać ściśle wg przedstawionej kolejności.
- Czas trwania powinien być dokładnie taki sam jak podano w opisie.
- Czas trwania ćwiczenia powinien być odmierzany urządzeniem, które pozwala na pomiar z dokładnością do 1 sekundy (np. stoper, timer.).
- Sekwencja powinna być przeprowadzona w sposób ciągły, co oznacza, że nie można wykonać kilku ćwiczeń, a do pozostałych wrócić później.
- Po zakończonej sekwencji proponujemy uczestnikom aktywność, którą lubią (możemy np. coś zaśpiewać, przytulić).

1. STYMULACJA CZUCIA GŁĘBOKIEGO

Dociskanie części ciała poduszką

Czas trwania: 60 s

2. STYMULACJA WZROKU

Podświetlanie dłoni latarką (naprzemiennie)

Czas trwania: 20 s

3. STYMULACJA WĘCHU

Podawanie do powąchania jednej przyprawy np. bazylia (zmieniamy)

4. STYMULACJA SŁUCHU

Zasłanianie uszu dłonią zwiniętą w muszelkę (naprzemiennie)

Czas trwania: 20 s

5. STYMULACJA CZUCIA DŁONI

Masaż każdego z palców ruchem posuwistym do góry

Czas trwania: 20 s/dłoń

6. STYMULACJA UKŁADU PRZEDSIONKOWEGO

Kołysanie dziecka w wózku na boki

Czas trwania: 8 powtórzeń